

החש לפי דבר טוב
אמר אני מעשי למך
לשוני עם סופר מהר

(תהילים מ"ה,ב)

ספר
רחשי לב

שיחות מאמרים וחידושי תורה
מאת אבינו מורינו
הגה"צ רבי חיים שלום ישראל זצל"ה
ראש ישיבת "נר שמואל"
ומיסדה

יר"ל ע"י בני הגאון המחבר זצ"ל
בהוצאת מכון נשמת חיים
לקראת יומא דהילולא השלישי
כ"ו חשוון תשס"ו

פעיה"ק ירושלים תובב"א

מאמר נד

חג המצות - ביעור החמץ שבלב

א. וישא העם את בצקו טרם יחמץ (שמות יב, לד). לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחיפזון יצאת מארץ מצרים (דברים טז, ג).

מבואר בתורה כי יציאת ישראל ממצרים בדרך של חיפזון ואכילתם מצות בשעה זו מהווה טעם לשני הדינים האמורים - איסור אכילת חמץ וחייב אכילת מצה, ובאכילת מצה ובהמנעות מאכילת חמץ אנו מזכירים את היציאה ממצרים ומודים עליה להקב"ה.

ויש להתבונן מפני מה נאסרה עלינו אכילת חמץ. הן מובן הוא זה שנתחייבנו באכילת מצה שבזה אנו מזכירים את אכילת המצות של זמן היציאה אולם מה טעם יש בזה לאסור על אכילת חמץ?

ונראה מכך כי אכילת המצות באותה שעה אינה תולדה בעלמא של יציאת החיפזון אלא ממהות יציאת מצרים וזה שהוציאם הקב"ה בחיפזון הרי זה ג"כ כדי שלא יספיק בצקם להחמץ ולא יוכלו לאכול חמץ באותה שעה ועל כן זכירת היציאה מחייבת היא את איסור אכילת חמץ.

הנה מצינו בחז"ל כי חמץ מורה הוא על יצר הרע. והכי איתא בגמ' (ברכות יו, א) ורבי אלכסנדר בתי דמצלי אמר הכי רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכות יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם, ופירש רש"י שם שאור שבעיסה - יצר הרע שבלבבינו המחמיצנו. הרי החמץ מורה על יצר הרע.

ובן מצינו בחז"ל (ילקוט ש' צפניה תקסז) כי בשעה שיבער הקב"ה את יצר הרע מן העולם יבערנו בדרך של ביעור חמץ - והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות. בנרות ולא לאור החמה ולא לאור הלבנה שאין מבערין את